

به تاریخ بیست و هشتم تیرماه ۱۳۴۶

شماره ۴۲۲۰ مورخ ۴/۵/۴۶

((قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی))

ماده ۱- مرتکب هریک از افعال زیر در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به مجازاتهای مقرر در این قانون محکوم خواهد شد.

۱- عرضه یا فروش جنسی به جای جنس دیگر.

۲- مخلوط کردن مواد خارجی به جنس به منظور سوء استفاده.

۳- عدم رعایت استاندارد یا فرمول ثبت شده در مواردی که تعیین فرمول و رعایت آن همچنین تعیین استاندارد و رعایت آن الزامی باشد.

۴- فروش و عرضه جنس فاسد و یا فروش و عرضه جنسی که موعده مصرف آن گذشته باشد.

۵- بکار بردن رنگها و اسانسها و سایر مواد اضافی غیرمجاز در مواد خوردنی یا آشامیدنی یا بهداشتی و یا لوازم بازی کودکان.

ماده ۲- ارتکاب هریک از اعمال مذکور در ماده یک طبق نتایج و آثار حاصل از آن به شرح ذیل مستلزم مجازات خواهد بود:

۱- در صورتیکه موجب بیماری مصرف کننده یا آسیبی گردد که معالجه آن کمتر

از یکماه باشد مجازات مرتکب ششماه تا دوسال حبس تأدیبی خواهد بود

و هرگاه مدت معالجه بیشتر از یکماه باشد مجازات مرتکب تا سه سال حبس

تأدیبی است.

۲- در صورتیکه موجب نقص یکی از اعضاء مصرف کننده گردد مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص سه تا ۱۰ سال حبس با اعمال شاقه است .

۳- در صورتیکه در مورد مواد بهداشتی یا آرایشی موجب نقص زیبایی یا کراهت منظر شود مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص یا کراهت یکسال تا سه سال حبس تأدیبی خواهد بود.

۴- در صورتیکه موجب مرگ مصرف کننده شود مجازات مرتکب از سه سال تا پانزده سال حبس با اعمال شاقه است .

در مورد بندهای ۱ و ۲ و ۳ این ماده شروع به جرم حداقل مجازاتهای مقرر در این ماده است.

تبصره - در مورد این ماده دادگاه باید مرتکب را علاوه بر کیفر حبس به پرداخت غرامت ۵۰۰۰ تا یکصد هزار ریال و محرومیت از اشتغال به کسب و یا کار مربوط به مواد خوردنی و آشامیدنی یا آرایشی یا بهداشتی از یکسال تا ۳ سال محکوم نماید.

ماده ۳ - هر کس مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی را متقلبانه بسازد و مصرف مواد مذکور منجر به مرگ مصرف کننده شود مجازات و اعدام است .

ماده ۴ - در هر مورد که در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مواد سمی بحد غیر مجاز باشد دادگاه مرتکب را بر حسب مورد به حداکثر مجازاتهای مذکور در ماده ۲ محکوم خواهد نمود.

ماده ۵ - رقابت مکارانه در مورد مواد موضوع این قانون از طرف هر کس مشمول بند الف ماده ۲۲۴ قانون کیفر عمومی خواهد بود .

ماده ۶ - هرگاه در نتیجه بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا عدم مهارت تهیه کننده یا سازنده یا فروشنده یا عرضه کننده یا هر یک از عاملین آنها مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی بصورتی درآید که مصرف آن موجب بیماری یا آسیبی گردد که معالجه آن کمتر از یکماه باشد مجازات اشخاص مذکور برحسب مورد دوماه تا ششماه تأدیبی خواهد بود و در صورتی که مدت معالجه زائد بریکماه باشد حداکثر مجازات حبس مذکور در این ماده و تأدیه غرامت از ۵۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰ ریال محکوم میشود .

ماده ۷ - از تاریخ تصویب این قانون تأسیس هرگونه کارخانه یا کارگاه تهیه مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی منوط به تحصیل پروانه از وزارت بهداشتی و درمورد کارخانه ها پروانه تأسیس نیز از وزارت اقتصاد است . شرایط صدور پروانه و طرز کار و تولید و بهره برداری و اداره مؤسسات مزبور در آئین نامه ای که به وسیله وزارت بهداشتی تهیه میشود تعیین خواهد گردید.

تبصره - مسئولیت فنی کارخانه های مواد خوردنی ، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به عهده افرادی خواهد بود که در فنون پزشکی، داروسازی ، دامپزشکی ، رشته های تغذیه شیمی و علوم تجربی دارای درجه تحصیلی دانشگاهی از لیسانس به بالا باشند و با توجه به رشته های مربوط (مواد خوردنی و آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی) درجه تحصیلی رشته تخصصی و میزان تجربه لازم برای مسئولیت فنی مؤسسات فوق الذکر که به موجب آئین نامه ایکه بوسیله وزارت بهداشتی تهیه میشود تعیین خواهد شد.

ماده ۸ - وزارت بهداشتی جهت صدور پروانه ساخت هر نوع فرآورده که در کارخانجات تهیه می شود مبلغ ۵۰۰۰ ریال وجهت صدور پروانه ساخت

هرنوع فرآورده هائیکه درکارگاههای مشمول این قانون تهیه میشود ۵۰۰ ریال دریافت خواهد داشت که منحصراً به مصرف تأسیس و توسعه و تکمیل آزمایشگاههای مواد غذایی خواهد رسید.

تبصره ۱- کارگاههائیکه فرآورده های خود را با علامت وبسته بندی مشخص بصورت بازرگانی عرضه میکنند مشمول این قانون خواهند بود.

تبصره ۲- هریک از آزمایشگاههای ذیصلاحیت وابسته به وزارت بهداشتی مجازند از اشخاص حقیقی یا حقوقی که تقاضای آزمایش مواد یا محصولات خود را مینمایند بموجب تعرفه ای که از طرف وزارت بهداشتی پیشنهاد وبه تصویب کمیسیونهای دارائی مجلسین خواهد رسید حق آزمایش دریافت نمایند. درآمدهای حاصل از اجرای این رأی واین ماده درحسابی درخزانه داریکل متمرکز شده ودرهریک از مؤسسات به مصرف توسعه و تکمیل همان مؤسسه خواهد رسید .

تبصره ۳- فهرست کارخانجات وکارگاههای مشمول این قانون از طرف وزارت بهداشتی تهیه وپس از تصویب کمیسیونهای بهداشتی مجلسین آگهی خواهد شد.

ماده ۹- تهیه کنندگان وسازندگان و وارد کنندگان مواد خوردنی وآشامیدنی وبهداشتی وآرایشی که نوع مؤسسات آنها درآگهی وزارت بهداشتی قید خواهد شد ودرتاریخ تصویب این قانون وآئین نامه های اجرائی آن مشغول بکار هستند مکلفند ظرف ۶ ماه از تاریخ انتشار آگهی تقاضای پروانه بهداشتی از وزارت بهداشتی بنمایند . به تقاضاهای رسیده درکمیسیونی فنی مرکب از ۳ نفراشخاص صلاحیتدار به تعیین وزارت بهداشتی رسیدگی وظرف ۶ ماه تصمیم کمیسیون بر رد یا قبول تقاضا صادر خواهد شد.

هرگاه در موعد مقرر تقاضای صدور پروانه شود و یا کمیسیون تقاضای صاحب مؤسسه را رد نماید به دستور دادستان مؤسسه موقتاً تعطیل خواهد گردید. از دستور مزبور تا ۱۰ روز پس از ابلاغ میتوان به دادگاه شهرستان شکایت نمود و دادگاه خارج از نوبت به شکایت رسیدگی کرده و رأی می دهد، رأی مزبور قطعی است .

تبصره - آئین نامه های اجرائی مواد ۸ و ۹ بوسیله وزارت بهداشتی تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای بهداشتی مجلسین به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۱۰ - رد تقاضای صدور پروانه مانع از آن نیست که صاحب مؤسسه با رعایت مقررات ماده ۸ مجدداً تقاضای صدور پروانه بهداشتی و ساختن بنماید.

ماده ۱۱ - در مؤسسات داخلی که نوع آنها از طرف وزارت بهداشتی معین و صورت آن منتشر میگردد صاحبان آنها مکلفند طبق دستور وزارت بهداشتی مشخصات لازم را در مورد هر نوع فرآورده بخط فارسی خوانا روی بسته بندی یا ظرف محتوی جنس قید نمایند. در مواردیکه فرمول محصول یا مواد ترکیبی طبق تقاضای سازنده فرمول بایستی محفوظ بماند باید فرمول محصول را قبلاً به وزارت بهداشتی تسلیم و شماره پروانه آن را روی بسته بندی ذکر نماید .

متخلفین از مقررات این ماده به پرداخت غرامت از ۵۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۲ - وزارت بهداشتی مکلف است فهرست رنگها و اسانسها و سایر مواد قابل افزودن به مواد خوردنی یا آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی و همچنین نوع جنس ظرف مورد استفاده در صنایع مواد خوردنی و آشامیدنی و یا رنگهای مورد مصرف در اسباب بازی را آگهی نماید . افزودن موادی که در آگهی ذکر نشده باشد به

مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی و اسباب بازی بدون اجازه از وزارت بهداشتی و همچنین بکار بردن مواد سمی بصورت و میزان غیرمجاز در سفید کردن و پاک کردن و شفاف کردن یارنگ آمیزی ظروف غذایی یا پوشش و بسته بندی مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی ممنوع است و مجازات سازندگان یا تهیه کنندگان مواد موضوع این ماده در صورتیکه مستلزم مجازات شدید تری نباشد حبس تأدیبی از ۳ ماه تا ۱ سال خواهد بود.

ماده ۱۳ - مقررات بهداشتی طبق آئین نامه ای از طرف وزارت بهداشتی تعیین و برای اطلاع عموم به وسایل مقتضی آگهی میشود . تخلف از مقررات بهداشتی مذکور مستوجب مجازات خلافی است که برطبق آئین نامه مصوب وزارت دادگستری و وزارت بهداشتی تعیین خواهد شد. مأموریتی که از طرف وزارت بهداشتی یا مؤسسات مسئول دیگر برای نظارت در مواد خوردنی و آشامیدنی و بهداشتی تعیین میشوند مکلفند متخلفین از مقررات بهداشتی را با ذکر مورد تخلف با تنظیم گزارش به مسئول بهداشت محل معرفی نمایند.

مسئول بهداشت محل در صورت تأیید گزارش مأمور نظارت ، متخلف را به دادگاه خلاف معرفی نموده و به مدیر مؤسسه نیز کتباً اخطار مینماید که در موعد مقرر که مدت آن در آئین نامه تعیین خواهد شد و به رفع نواقص بهداشتی اقدام نماید.

در صورتیکه پس از انقضای مهلت مقرر نقائص مذکور رفع نشده باشد مأمور نظارت مکلف است مراتب را به مسئول بهداشت محل مجدداً گزارش دهد و مسئول مزبور پس از رسیدگی و تأیید گزارش مأمور نظارت ، محل تعیین شده را با دستور کتبی موقتاً تعطیل میکند.

ادامه کار در صورتی اجازه داده خواهد شد که صاحب یا مدیرمسئول مؤسسه مسئول بهداشت محل را از اجرای مقررات مطمئن سازد.

ماده ۱۴ - کلیه مواد تقلبی یا فاسد یا موادی که مدت مصرف آنها منقضی شده باشد بلافاصله پس از کشف توقیف میشود هرگاه وزارت بهداشتی یا مؤسسات مسئول دیگرگواهی نمایند که مواد مکشوفه جهت برخی از مصارف انسانی یا حیوانی یا صنعتی قابل استفاده است ولی نگاهداری آنها امکان ندارد مواد مکشوفه به دستوردادستان شهرستان با اطلاع صاحب کالا و با حضور نماینده دادستان شهرستان بفروش می رسد و وجوه حاصل تا ختم دادرسی و صدور حکم قطعی در صندوق دادگستری تودیع خواهد شد و هرگاه گواهی شود که مواد مکشوفه قابلیت مصرف انسانی یا حیوانی یا صنعتی ندارد فوراً بدستوردادستان معدوم میشود.

در کلیه موارد فوق و همچنین در مورد اسباب - بازی و ابزار و آلات جرم دادگاه طبق ماده ۵ قانون مجازات عمومی تعیین تکلیف مینماید و اگر قبلاً بفروش رسیده باشد در مورد وجوه حاصل از فروش نیز تعیین تکلیف خواهد کرد.

درآمد حاصل از اجرای این ماده به مصرف تأسیس و توسعه و تکمیل آزمایشگاههای تحقیق و کنترل مواد غذایی خواهد رسید.

ماده ۱۵ - کسانی که مواد مذکور در ماده ۱۴ را خریداری می نمایند باید منحصراً برای مصارفی که از طرف وزارت بهداشتی یا مؤسسات مسئول دیگر تعیین گردیده معامله نمایند یا بکاربرند والا بر حسب مورد به مجازاتهای مذکور در این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۱۶ - از تاریخ تصویب این قانون ترخیص مواد غذایی یا بهداشتی یا آرایشی از گمرک بهر شکلی و کیفیتی به منظور بازرگانی یا تبلیغاتی با رعایت مقررات عمومی علاوه بردارای بودن گواهی بهداشتی و قابلیت مصرف از کشور مبدأ مستلزم تحصیل پروانه ورود از وزارت بهداشتی است و واردکننده نیز مکلف است برای تحصیل پروانه مزبور فرمول مواد و همچنین موادیکه برای نگاهداری به آنها اضافه شده به وزارت بهداشتی تسلیم نماید.

ماده ۱۷ - کلیه جرائم مندرج در این قانون از جرائم عمومی محسوب است.

ماده ۱۸ - دولت مأمور اجرای این قانون است .

قانون بالا مشتمل بر ۱۸ ماده و ۶ تبصره که در تاریخ روز دوشنبه ۱۹ تیرماه یکهزار و سیصد و چهل و شش شمسی به تصویب مجلس سنا رسیده بود در جلسه روز پنجشنبه ۲۲ تیرماه یکهزار و سیصد و چهل و شش شمسی مورد تصویب مجلس شورای ملی قرار گرفت .

شماره : ۱/۵۴۲

تاریخ: ۱۳۴۷/۴/۱۱

آیین نامه اجرایی ماده ۷ قانون خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

در اجرای ماده ۷ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب تیرماه ۴۶ و تبصره فوق آئین نامه مربوط به شرایط صدور پروانه و طرز کار و تولید و بهره برداری و اداره مؤسسات مذکور در قانون و همچنین در شرایط احراز مسئولیت فنی آنها در چهارده ماده و یک تبصره به شرح زیر تصویب می گردد.

ماده ۱- موادی که برای خوردن و آشامیدن و آرایش و بهداشت پوست و مو و ناخن و نظافت انسان مصرف میشود و یا مواد افزودنی به مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بسته بندی بهداشتی و نیز ظروف و بسته بندی مواد مذکور در قانون و همچنین رنگ های مورد مصرف در ظروف و وسایل و بسته بندی لوازم بازی کودکان مشمول این آئین نامه است.

ماده ۲- پروانه تأسیس - متقاضیان پروانه تأسیس کارخانه ها و کارگاه های مذکور در قانون موظفند قبل از سفارش کارخانه یا کارگاه خود پرسشنامه ای را که از طرف وزارت بهداشتی تهیه و در اختیار متقاضیان گذارده خواهد شد تکمیل

وبضمیمه پیشنهاد و تأسیس کارخانه یا کارگاه مورد نظریه وزارت بهداشتی تسلیم نمایند .

ماده ۳- پروانه بهره برداری - دارنده پروانه تأسیس باید پس از ایجاد کارخانه یا کارگاه مشخصات کامل آن ها را تعیین و ضمن معرفی مسئول فنی به وزارت بهداشتی ارسال و تقاضای پروانه بهره برداری نماید.

تبصره - برگ اعلام قبولی مسئول فنی با رونوشت شناسنامه و رونوشت آخرین مدرک تحصیلی و دو قطعه عکس ۴×۶ او باید ضمیمه تقاضای فوق باشد.

ماده ۴- مسئول فنی باید دارای یکسال سابقه کار و تجربه در یکی از مؤسسات علمی یا تحقیقاتی یا صنعتی یا آزمایشگاهی در رشته مربوط باشد و در غیر اینصورت تعهد نماید که ضمن انجام کار دوره یکساله تعلیماتی را که به این منظور از طرف وزارت بهداشتی دائر خواهد شد با موفقیت به گذراند.

ماده ۵- اداره کل نظارت بر مواد غذایی و آرایشی و آشامیدنی و بهداشتی مؤظف است تقاضاها را به ترتیب وصول در دفتر ثبت و به ترتیب تاریخ وصول تقاضا متخصصین فنی خود را جهت بازبینی کارخانه ها یا کارگاه ها اعزام دارد.

متخصصین فنی نتیجه رسیدگی را ضمن اظهار نظر صریح در فرم مخصوصی که در اختیارشان گذارده می شود تنظیم و ظرف یک هفته به سازمان مرکزی ارسال خواهند داشت تا در صورت واجد بودن شرایط لازم ظرف ۱۰ روز پروانه مربوطه را صادر و در صورتیکه ایراد یا نظردیگری باشد نیز باید قبل از انقضای این مدت مشروحاً به متقاضی اعلام گردد.

ماده ۶- کارخانه ها و کارگاههای موجود مکلفند ظرف مدت ششماه با رعایت مقررات قانون و این آئین نامه درخواست صدور پروانه نمایند. اداره کل نظارت

بر مواد غذایی و آرایشی و بهداشتی تقاضاهای واصله را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت انطباق با مقررات ظرف مدت یکماه پروانه لازم صادر و نظر اصلاحی و تکمیلی خود را ظرف همان مدت به متقاضی ابلاغ خواهد نمود تا طی مهلتی که از ششماه تجاوز نخواهد کرد نسبت به اصلاح و رفع نقائص مربوطه اقدام نماید و در غیر این صورت مادام که اقدامات تکمیلی و اصلاحی بعمل نیامده و پروانه صادر نگردیده از ادامه کار آن کارخانه یا کارگاه جلوگیری خواهد شد.

ماده ۷- اداره کل نظارت بر مواد غذایی و آرایشی مؤظف است لااقل یکبار در سال مؤسسات مندرج در قانون را بازدید و گردش امور کارخانه را از نظر فنی و بهداشتی کنترل نماید.

ماده ۸- وظایف مسئول فنی بقرار ذیل است :

الف- در موقع ساختن و ترکیب مواد مورد نظر شخصاً حضور داشته و امور مربوطه را سرپرستی نماید والا پروانه اش بمدت سه ماه لغو می گردد.

ب- از هرگونه تغییر اساسی که در شرایط تأسیس یا بهره برداری کارخانه یا کارگاه حاصل می شود وزارت بهداشتی را مطلع نماید.

پ- نظرات فنی و بهداشتی خود را کتباً بکارفرما گزارش دهد و کارفرما مؤظف به انجام نظر فنی و بهداشتی مذکور میباشد.

در غیر این صورت مسئول فنی جریان امر را به اداره کل نظارت بر مواد غذایی و آرایشی اطلاع میدهد تا رسیدگی و تصمیم لازم اتخاذ شود.

ماده ۹- مسئول فنی حق واگذاری پروانه خود را به شخص دیگری ندارد و در صورت بیماری یا مسافرت و غیبت او کارفرما موظف است به جای مشارالیه یک نفر واجد شرایط به وزارت بهداشت معرفی نماید.

ماده ۱۰- سازندگان و تهیه کنندگان مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی که فهرست آنها از طرف وزارت بهداشت آگهی خواهد شد مکلفند برای کنترل محصولات خود دارای آزمایشگاه مجهزی متناسب با کارخانه یا کارگاه مربوطه باشند و در صورتیکه حجم تولیدات آن ها اقتضای نگاهداری آزمایشگاه اختصاصی نداشته باشد باید یکی از آزمایشگاه های مورد تأیید وزارت بهداشت انجام کنترل امور مربوطه آن ها را تعهد و تأمین نمایند .

ماده ۱۱- پروانه بهره برداری و مسئولیت فنی متخلفین از این آئین نامه (جز در مورد بند الف ماده ۸ که حکم خاصی دارد) برای بار اول به مدت یکماه و در صورت تکرار به مدت سه ماه لغو خواهد شد. در صورت لغو پروانه مسئول فنی کارفرما موظف است فوراً مسئول فنی دیگری معرفی نماید.

ماده ۱۲- کمیته فنی برای مشورت و همکاری های فنی در اجرای مقررات راجع به مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی کمیته ای بنام کمیته فنی مرکب از پنج نفر از کارشناسان مربوطه برای مدت دو سال از طرف وزیر بهداشت انتخاب خواهند شد.

ریاست کمیته بایکی از صاحب منصبان وزارت بهداشت خواهد بود رئیس و اعضاء کمیته تا تجدید انتخابات آنها کماکان بکار خود ادامه خواهند داد.

ماده ۱۳- وظایف کمیته فنی به شرح ذیل است:

الف - اشتراک مساعی و دادن نظرات و مشورتهای فنی به تقاضای اداره کل نظارت بر مواد غذائی.

ب- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به درخواستها راجع به تأسیس کارخانه ها یا کارگاه های مذکور در قانون و همچنین مدارک مربوط به مسئولین فنی که از طریق اداره کل نظارت بر مواد غذائی به کمیته ارسال میشود.

ماده ۱۴- کمیته میتواند برای تنظیم آئین نامه ها و همچنین بحث و شور درباره وظایف محوله به خود ، کمیته های فرعی از کارشناسان رشته های مختلف مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی تشکیل دهد که ریاست هر یک از آن کمیته های فرعی با یکی از اعضای اصلی باشد و نیز رؤسای کمیته های فرعی ممکن است اشخاصی را برای مشاوره در کمیته فرعی دعوت نمایند.